

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

23. listopada 2014.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Uredba (EZ) br. 44/2001 – Članak 31. – Zahtjev za priznanje i izvršenje sudske odluke kojom se određuju privremene i zaštitne mjere – Članak 1. stavak 1. – Područje primjene – Građanska i trgovačka stvar – Pojam – Zahtjev za naknadu štete zbog navodnih povreda prava tržišnog natjecanja Europske unije – Sniženje pristojbi zračnih luka – Članak 22. točka 2. – Isključiva nadležnost – Pojam – Spor iz područja trgovačkih društava i pravnih osoba – Odluka o odobrenju sniženja – Članak 34. točka 1. – Razlozi za odbijanje priznanja – Javni poredak države u kojoj se traži priznanje“

U predmetu C-302/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Augstākās Tiesas Senāts (Latvija), odlukom od 15. svibnja 2013., koju je Sud zaprimio 3. lipnja 2013., u postupku

flyLAL-Lithuanian Airlines AS, u stečaju

protiv

Starptautiskā lidosta Rīga VAS,

Air Baltic Corporation AS,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, A. Ó Caoimh, C. Toader (izvjestiteljica), E. Jarašiūnas i C. G. Fernlund, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 14. svibnja 2014.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za flyLAL-Lithuanian Airlines AS, u stečaju, R. Audzevičius, *advokatas*, kao i V. Skrastiņš i A. Guļajevs, *advokāti*,
- za Starptautiskā lidosta Rīga VAS, U. Zeltiņš, G. Lejiņš, M. Aljēns, S. Novicka, K. Zile, *advokāti*,
- za Air Baltic Corporation AS, J. Jerņeva, D. Pāvila, i A. Lošmanis, *advokāti*, kao i J. Kubilis, *advokāta palīgs*,

* Jezik postupka: latvijski

- za latvijsku vladu, I. Kalniņš i I. Nesterova, u svojstvu agenata,
  - za litavsku vladu, A. Svinkūnaitė i D. Kriaučiūnas, u svojstvu agenata,
  - za nizozemsku vladu, M. Bulterman, u svojstvu agenta,
  - za Europsku komisiju, A. Sauka, A.-M. Rouchaud-Joët i I. Rubene, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 3. srpnja 2014.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1., članka 22. točke 2., članka 34. točke 1. i članka 35. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001, L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru postupka između flyLAL-Lithuanian Airlines AS, u stečaju (u daljnjem tekstu: flyLAL), društva osnovanog u skladu s litavskim pravom, s jedne strane, i Starptautiskā lidosta Rīga VAS (u daljnjem tekstu: Starptautiskā lidosta Rīga), društva osnovanog u skladu s latvijskim pravom koje upravlja zračnom lukom u Rigi (Latvija), i Air Baltic Corporation AS (u daljnjem tekstu: Air Baltic), društva osnovanog u skladu s latvijskim pravom, s druge strane, povodom zahtjeva za priznavanje i izvršenje odluke litavskog suda o određivanju privremenih i zaštitnih mjera u Latviji.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uvodne izjave 6., 7., 16., 17. i 19. Uredbe br. 44/2001 glase kako slijedi:
  - „(6) Kako bi se postigao cilj slobodnog protoka sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, potrebno je i prikladno da pravila kojima je uređena nadležnost i priznavanje sudskih odluka te njihovo izvršenje budu uređena pravno obvezujućim i izravno primjenjivim pravnim instrumentom Zajednice.
  - (7) Područje primjene ove Uredbe mora pokrivati sve najvažnije građanske i trgovačke stvari, osim nekih točno utvrđenih predmeta.
- [...]
- (16) Uzajamno povjerenje u zadovoljavanje pravde unutar Zajednice opravdava da sudske odluke donesene u nekoj državi članici automatski budu priznate bez potrebe bilo kakvog postupka osim u slučajevima njihova osporavanja.
- (17) Na temelju istog načela uzajamnog povjerenja, postupak kojim se postiže izvršivost sudske odluke iz jedne države članice u drugoj državi članici mora biti učinkovit i brz. S tim ciljem, izjava da je sudska odluka izvršiva zapravo mora biti izdana automatski, nakon [posve] formalnih provjera podnesene dokumentacije, pri čemu ne smije postojati bilo kakva mogućnost da se sud po službenoj dužnosti pozove na bilo koji od razloga za neizvršenje u skladu s ovom Uredbom.

[...]

(19) Trebao bi biti osiguran kontinuitet između Konvencije [od 27. rujna 1968. o sudskoj nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972, L 299, str. 32.), kako je izmijenjena kasnijim konvencijama donesenim zbog pristupanja novih država članica toj konvenciji (u daljnjem tekstu: Konvencija iz Bruxellesa)] i ove Uredbe, pa bi s tim ciljem trebale biti donesene prijelazne odredbe. Isti kontinuitet treba biti osiguran s obzirom na tumačenje Konvencije iz Bruxellesa na Sudu Europskih zajednica, a [Prvi Protokol o tumačenju Konvencije iz 1968. od strane Suda, u revidiranoj i izmijenjenoj inačici (SL 1998, C 27, str. 28.)] trebao bi i dalje biti primjenjiv i na slučajeve koji nisu riješeni u trenutku stupanja na snagu ove Uredbe.“

4 Sukladno članku 1. stavku 1., Uredba br. 44/2001 primjenjuje se na građanske i trgovačke stvari. Ona ne obuhvaća fiskalne, carinske ili administrativne stvari.

5 Na temelju članka 5. točke 3. i točke 4. te uredbe:

„Osoba s domicilom u državi članici može u drugoj državi članici biti tužena:

[...]

3. u stvarima koji [koje] se odnose na štetne radnje, delikte ili kvazi-delikte, pred sudovima u mjestu u kojemu se dogodio štetni događaj ili bi se on mogao dogoditi;

4. ako je riječ o privatnoj tužbi zbog odštete ili za povrat u prijašnje stanje koje se temelji [koji se temelje] na djelu zbog kojega je pokrenut kazneni postupak, na sudu na kojemu je pokrenut postupak, u onoj mjeri u kojoj taj sud ima nadležnost da vodi građanski postupak u skladu s vlastitim pravom.“

6 Pravila o sudskoj nadležnosti nalaze se u poglavlju II. navedene uredbe. Odjeljak 6. tog poglavlja sadrži pravila o isključivoj nadležnosti. Članak 22. te uredbe posebno propisuje:

„Sljedeći sudovi imaju isključivu nadležnost, bez obzira na domicil:

[...]

2. u postupcima čiji je predmet valjanost osnivanja, ništavost ili prestanak trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba ili udruženja fizičkih ili pravnih osoba, ili valjanost odluka njihovih tijela, sudovi države članice u kojoj trgovačko društvo, pravna osoba ili udruženje ima svoje sjedište. S ciljem utvrđivanja tog sjedišta, sud primjenjuje svoja pravila međunarodnog privatnog prava“.

7 Na temelju članka 31. Uredbe br. 44/2001, pred sudovima države članice može se uložiti zahtjev za određivanje takvih privremenih i zaštitnih mjera koje su predviđene u pravu te države, čak i u slučaju kada su, sukladno odredbama te uredbe, za donošenje sudske odluke o meritumu predmeta nadležni sudovi druge države članice.

8 Članci 33. do 37. Uredbe br. 44/2001 uređuju priznavanje sudskih odluka. Članak 33. te uredbe sadrži načelo po kojemu se sudske odluke donesene u nekoj državi članici priznaju bez provođenja posebnog postupka. Članci 34. i 35. propisuju razloge zbog kojih se iznimno može odbiti priznanje sudske odluke.

9 Članak 34. Uredbe br. 44/2001 propisuje:

„Sudska odluka se ne priznaje:

1. ako bi takvo priznavanje bilo u očitoj suprotnosti s javnim poretkom u državi članici u kojoj se traži priznanje;

[...]“

10 Članak 35. stavak 1. navedene uredbe glasi kako slijedi:

„Nadalje, sudska se odluka ne priznaje ako nisu poštovane odredbe odjeljaka 3., 4. ili 6. poglavlja II., ili u slučaju iz članka 72.“

11 Članak 36. i članak 45. stavak 2. navedene uredbe propisuju da kod priznanja i izvršenja u jednoj državi članici sudske odluke donesene u drugoj državi članici ta sudska odluka ne može biti preispitana s obzirom na meritum.

Latvijsko pravo

12 Temeljem Zakona o zrakoplovstvu (Likums „Par aviāciju“), u inačici primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku, operatori zrakoplova plaćaju naknadu, među ostalim, za korištenje zračnim lukama.

13 Prema navedenom zakonu, Vijeće ministara utvrđuje sustav određivanja i raspodjele pristojbi.

14 Točka 3.5 Dekreta br. 20 Vijeća ministara od 3. siječnja 2006. o određivanju pristojbi za usluge zračne plovidbe i usluge koje pruža Starptautiskā lidosta Rīga i njihovoj raspodjeli (*Latvijas Vēstnesis*, 2006, br. 10) propisuje da svi prijevoznici koji obavljaju dolazne i odlazne letove u zračnoj luci u Rigi imaju pravo na sniženje pristojbi u skladu s brojem putnika koje su prevezli iz te zračne luke tijekom jedne godine.

Glavni postupak i prethodna pitanja

15 Kako proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, spisa kojim raspolaže Sud i očitovanja podnesenih tijekom pisanog postupka te rasprave pred Sudom, predmetni zahtjev za prethodnu odluku dio je šireg konteksta parnice koja se vodi pred Lietuvos apeliacinis teismas (Litavskim žalbenim sudom). Tom tužbom flyLAL zahtijeva naknadu štete zbog, s jedne strane, zlouporabe vladajućeg položaja od strane Air Baltica na tržištu dolaznih i odlaznih letova u zračnoj luci Vilnius (Litva) i, s druge strane, zbog zabranjenog sporazuma među sutuženicima. U tu svrhu tužitelj u glavnom postupku zahtijevao je privremene i zaštitne mjere.

16 Presudom od 31. prosinca 2008. Lietuvos apeliacinis teismas usvojio je taj zahtjev, određivši kao privremenu i zaštitnu mjeru stavljanje pod privremenu upravu pokretnina i/ili nekretnina i prava vlasništva Air Baltica i Starptautiskā lidosta Rīga do iznosa od 199.830.000 litavskih litasa (LTL), odnosno 40.765.320 latvijskih latsa LVL (58 020 666,10 EUR).

17 Odlukom od 19. siječnja 2012. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Okružni sud gradske četvrti Vidzeme grada Rīge, Latvija) usvojio je zahtjev za priznanje i izvršenje te presude u Latviji u dijelu u kojem se odnosio na stavljanje pod privremenu upravu pokretnina i/ili nekretnina i prava vlasništva Air Baltica i Starptautiskā lidosta Rīga. Zahtjev flyLAL-a u dijelu u kojem se odnosio na jamčevinu za

izvršenje navedene presude bio je odbijen. Tu je odluku u žalbenom postupku potvrdio Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija (Kolegij vijeća koja odlučuju u građanskim stvarima područnog suda u Rīgi, Latvija).

- 18 Protiv odluke Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija uložene su žalbe pred sudom koji je uputio ovaj zahtjev za prethodnu odluku. Starptautiskā lidosta Rīga i Air Baltic smatraju da je priznanje i izvršenje presude Lietuvos apeliacinis teismas od 31. prosinca 2008. protivno pravilima međunarodnog javnog prava o imunitetu od sudskih postupaka i Uredbi br. 44/2001. Smatraju kako predmetni slučaj ne ulazi u područje primjene te uredbe. Spor se odnosi na pristojbe zračnih luka koje su određene državnim propisima, a ne tiče se građanske i trgovačke stvari u smislu te uredbe. Navedena presuda ne bi trebala biti ni priznata ni izvršena u Latviji. U odgovoru na te navode flyLAL navodi kako je njegova tužba građanske naravi jer se njome zahtijeva naknada štete zbog povrede članka 81. i 82. UEZ-a.
- 19 Zbog naravi pravila koja utvrđuju visinu pristojbi zračnih luka te njihova sniženja sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku nije siguran, kao prvo, je li predmet o kojem odlučuje građanska ili trgovačka stvar u smislu članka 1. Uredbe br. 44/2001. Pozivajući se na ishod u predmetu St. Paul Dairy (C-104/03, EU:C:2005:255), taj sud naime smatra da sudska odluka o privremenim i zaštitnim mjerama može biti priznata na temelju te uredbe samo ako je predmet u kojem su zahtijevane privremene i zaštitne mjere građanska ili trgovačka stvar u smislu navedene uredbe.
- 20 U slučaju da Sud smatra da se spor o glavnoj stvari nalazi u području primjene Uredbe br. 44/2001, postavlja se, nadalje, pitanje isključive nadležnosti. Člankom 22. točkom 2. navedene uredbe takva nadležnost propisana je u postupcima kojih je predmet valjanost odluka tijela trgovačkih društava ili pravnih osoba sa sjedištem na području države članice u korist sudova te države članice. Međutim, sniženje pristojbi zračnih luka određeno je odlukom tijela trgovačkih društava. Slijedom navedenog, s jedne strane, postoji nesigurnost u pogledu nadležnosti litavskih sudova. S druge strane, budući da članak 35. stavak 1. navedene uredbe zabranjuje priznavanje sudskih odluka ako nisu poštovana pravila o isključivoj nadležnosti, sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku dvoji oko toga je li potrebno razmotriti takvo pitanje.
- 21 Konačno, članak 34. točka 1. Uredbe br. 44/2001 određuje da se sudska odluka ne priznaje ako bi takvo priznavanje bilo u očitoj suprotnosti s javnim poretkom u državi članici u kojoj se traži priznanje. Međutim, na prvom mjestu, zahtijevani iznos je vrlo visok, a presuda Lietuvos apeliacinis teismas od 31. prosinca 2008. ne daje objašnjenja o metodi izračuna predmetnih iznosa. Na drugom mjestu, zahtjev je usmjeren protiv trgovačkih društava u kojima je dioničar država. Budući da je flyLAL u stečaju, u slučaju odbijanja tužbenog zahtjeva o glavnoj stvari Starptautiskā lidosta Rīga, Air Baltic i Republika Latvija ne bi imali načina za povrat sredstava čiji bi gubitak pretrpjeli zbog primjene privremenih i zaštitnih mjera naloženih tom presudom. Te okolnosti dovode u sumnju sukladnost priznanja navedene presude s javnim poretkom države priznanja u smislu navedene odredbe.
- 22 U tim je okolnostima Augstākās Tiesas Senāts odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li predmet u kojem tužitelj zahtijeva naknadu štete i utvrđivanje nezakonite naravi ponašanja tuženikâ u vezi sa zabranjenim sporazumom i zlouporabom vladajućeg položaja, koji se temelji na primjeni pravnih propisa opće primjene druge države članice smatrati građanskom ili trgovačkom stvari u smislu Uredbe br. 44/2001, imajući pritom u vidu da je zabranjeni sporazum ništetan od trenutka njegovog sklapanja, kao i činjenicu da je donošenje pravnih propisa aktivnost države u području javnog prava (*acta iure imperii*) na koje se primjenjuje imunitet države od sudskih postupaka sudova druge države?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje (predmet je građanska ili trgovačka stvar u smislu Uredbe br. 44/2001), treba li tužbu „za naknadu štete“ smatrati kao postupak čiji je predmet valjanost odluka tijela trgovačkih društava u smislu članka 22. točke 2. navedene uredbe, što omogućava odbijanje priznanja odluke na temelju članka 35. stavka 1. te uredbe?
3. Ako predmet zahtjeva za naknadu štete ulazi u područje primjene članka 22. [...], točke 2. Uredbe 44/2001, treba li sud države u kojoj se traži priznanje provjeriti postojanje okolnosti navedenih u članku 35. stavku 1. te uredbe kad se radi o priznanju presude o primjeni privremenih i zaštitnih mjera?
4. Može li se odredba o javnom poretku iz članka 34. točke 1. Uredbe br. 44/2001 tumačiti na način da je priznanje presude o primjeni privremenih i zaštitnih mjera suprotno javnom poretku države članice, u prvom redu zato što je glavni razlog u prilog primjeni privremenih i zaštitnih mjera vrlo visok iznos u tužbi čiji izračun nije ni obrazložen ni objašnjen, te u drugom redu zato što, u slučaju priznanja i izvršenja te odluke, a odbijanja tužbe „za naknadu štete“, tuženici neće imati mogućnost povratiti od tužitelja, koji je trgovačko društvo u stečaju, sredstva koja su izgubili, što bi u konačnici dovelo do štete za ekonomske interese i do prijetnje sigurnosti u državi priznanja, uzimajući u obzir činjenicu da Republika Latvija drži 100% dionica Starptautiskā Lidosta Rīga i 52,6% dionica Air Baltica?“

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 23 Prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku u biti pita treba li članak 1. stavak 1. Uredbe br. 44/2001 tumačiti na način da je tužba, poput one u glavnom postupku, kojom se zahtijeva naknada štete zbog navodnih povreda prava tržišnog natjecanja Unije obuhvaćena pojmom „građanska i trgovačka stvar“ u smislu te odredbe, zbog čega ulazi u područje primjene te uredbe.
- 24 Najprije valja napomenuti da prema stalnoj sudskoj praksi, a radi osiguravanja što veće jednakosti i ujednačenosti prava i obveza koje proizlaze iz Uredbe br. 44/2001 za države članice i zainteresirane osobe, pojam „građanska i trgovačka stvar“ ne treba tumačiti kao jednostavno upućivanje na domaće pravo jedne ili druge dotične države članice. Navedeni pojam „građanska i trgovačka stvar“ u smislu članka 1. Uredbe br. 44/2001 treba smatrati autonomnim pojmom, koji treba tumačiti pozivajući se, s jedne strane, na ciljeve i ustrojstvo ove uredbe i, s druge strane, na opća načela razvijena u svim nacionalnim pravnim sustavima (vidjeti u tom smislu presude *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, t. 41. i navedenu sudsku praksu; *Cartier parfums-lunettes* i *Axa Corporate Solutions Assurance*, C-1/13, EU:C:2014:109, t. 32. i navedenu sudsku praksu, kao i *Hi Hotel HCF*, C-387/12, EU:C:2014:215, t. 24. i navedenu sudsku praksu).
- 25 Nadalje, budući da Uredba br. 44/2001 zamjenjuje sada u odnosima među državama članicama Konvenciju iz Bruxellesa, tumačenje Suda u odnosu na navedenu konvenciju odnosi se i na navedenu uredbu kad se njezine odredbe i odredbe Konvencije iz Bruxellesa mogu smatrati jednakovrijednima (vidjeti u tom smislu presude *Sunico i dr.*, C-49/12, EU:C:2013:545, t. 32. i navedenu sudsku praksu, kao i *Brogstetter*, C-548/12, EU:C:2014:148, t. 19. i navedenu sudsku praksu).
- 26 Područje primjene Uredbe br. 44/2001, jednako kao i područje primjene Konvencije iz Bruxellesa, ograničeno je na pojam građanskih i trgovačkih stvari. Za određivanje ulazi li neka stvar ili ne u doseg primjene Uredbe br. 44/2001, potrebno je ispitati značajke koje karakteriziraju narav pravnog odnosa između stranaka u sporu ili predmet spora (vidjeti u tom smislu presude *Sapir i dr.*, C-645/11, EU:C:2013:228, t. 32. i 34. i navedenu sudsku praksu i *Sunico i dr.*, EU:C:2013:545, t. 33. i 35. i navedenu sudsku praksu).

- 27 Iz članka 5. točaka 3. i 4. Uredbe br. 44/2001 proizlazi da tužbe radi naknade štete načelno spadaju u građansku i trgovačku stvar i da ulaze u područje primjene te uredbe. Kako se naglašava u uvodnoj izjavi 7. navedene uredbe, područje primjene te uredbe mora obuhvatiti sve najvažnije građanske i trgovačke stvari, osim nekih točno utvrđenih predmeta. Isključenja iz područja primjene Uredbe br. 44/2001 su iznimke koje, poput svih iznimaka, treba tumačiti usko imajući u vidu svrhu navedene uredbe, a to je održavanje i razvijanje područja slobode, sigurnosti i pravde uz davanje prednosti slobodi kretanja odluka.
- 28 Svrha tužbe flyLAL-a je naknada štete zbog navodne povrede prava tržišnog natjecanja. Slijedom toga, ona ulazi u područje prava o građanskoj deliktnoj ili kvazideliktnoj odgovornosti (vidjeti analogijom presudu Sunico i dr., EU:C:2013:545, t. 37.).
- 29 Stoga je tužba poput one u glavnom postupku, čija je svrha naknada štete koja proizlazi iz povrede pravila tržišnog natjecanja, građanske i trgovačke naravi.
- 30 Sud je dakako smatrao da iako neki sporovi između tijela javne vlasti i osobe privatnog prava mogu biti obuhvaćeni pojmom građanske i trgovačke stvari, stvar stoji drukčije kada tijelo javne vlasti postupa u okviru obavljanja javnih ovlasti (presude Sapir i dr., EU:C:2013:228, t. 33. i navedena sudska praksa, kao i Sunico i dr., EU:C:2013:545, t. 34. i navedena sudska praksa).
- 31 Naime, izvršavanje javnih ovlasti od strane jedne od stranaka u sporu zbog toga što ona izvršava ovlasti koje odstupaju od redovnih pravila koja se primjenjuju na odnose među pojedincima, izuzima takav spor iz područja građanske i trgovačke stvari u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 44/2001 (vidjeti u tom smislu presudu Apostolides, EU:C:2009:271, t. 44. i navedenu sudsku praksu).
- 32 Slijedom toga, što se tiče pristojbi za zračnu plovidbu, Sud je smatrao da su kontrola i nadzor zračnog prostora aktivnosti koje su u biti obuhvaćene javnim ovlastima i koje, kako bi bile obavljene, nalažu izvršavanje takvih ovlasti (vidjeti u tom smislu presudu SAT Fluggesellschaft, C-364/92, EU:C:1994:7, t. 28.).
- 33 Međutim, Sud je već presudio da je stavljanje na raspolaganje objekata zračne luke, za što se naplaćuje pristojba, aktivnost ekonomske naravi (vidjeti u tom smislu presude Aéroports de Paris/Komisija, C-82/01 P, EU:C:2002:617, t. 78., kao i Mitteldeutsche Flughafen i Flughafen Leipzig/Komisija, C-288/11 P, EU:C:2012:821, t. 40. i navedenu sudsku praksu). Stoga, takvi pravni odnosi spadaju u građansku i trgovačku stvar.
- 34 U okolnostima poput onih u glavnom postupku, ni činjenica da navodne povrede prava tržišnog natjecanja proizlaze iz latvijskih propisa ni sudjelovanje države u kapitalu tuženikâ u glavnom postupku u visini od 100% i 52,6% nisu proturječne takvom zaključku.
- 35 Naime, kao prvo, nevažno je što se na Starptautiskâ lidosta Rīga u pogledu određivanja stope pristojbi zračnih luka i njihovih sniženja primjenjuju pravni propisi opće primjene u Republici Latviji. Naprotiv, ta činjenica tiče se pravnih odnosa između te države i Starptautiskâ lidosta Rīga i ne utječe na pravne odnose potonje stranke i zrakoplovnih kompanija koje se koriste njezinim uslugama.
- 36 Kao što je nezavisna odvjetnica istaknula u točki 61. svog mišljenja, izuzimanje od primjene odredaba nacionalnog prava u glavnom postupku nije izravna posljedica tužbe za naknadu štete, već prije neizravna posljedica do koje dolazi na temelju nadzora povodom prigovora.
- 37 Drugo, latvijska država nije stranka u glavnom postupku, a sama okolnost da je dioničar navedenih osoba ne predstavlja okolnost istovjetnu onoj u kojoj država članica izvršava javne ovlasti. To osobito vrijedi u situaciji kad se te osobe, iako u većinskom ili potpunom vlasništvu navedene države, ponašaju kao bilo koji gospodarski subjekt, fizička ili pravna osoba, koja djeluje na dotičnom tržištu.

Podnesena tužba nije upravljena protiv ponašanja ili postupaka koji pretpostavljaju izvršavanje javnih ovlasti od strane jedne od stranaka u sporu, nego protiv postupanja privatnih osoba (vidjeti u tom smislu presudu *Apostolides*, EU:C:2009:271, t. 45.).

- 38 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da na prvo pitanje treba odgovoriti tako da članak 1. stavak 1. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti na način da je tužba, poput one u glavnom postupku, kojom se zahtijeva naknada štete zbog navodnih povreda prava tržišnog natjecanja Unije, obuhvaćena pojmom „građanska i trgovačka stvar“ u smislu te odredbe i zato ulazi u područje primjene te uredbe.

Drugo i treće pitanje

- 39 Drugim i trećim pitanjem, koja treba razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 22. točku 2. Uredbe br. 44/2001 tumačiti na način da tužbu, poput one u glavnom postupku kojom se zahtijeva naknada štete zbog navodnih povreda prava tržišnog natjecanja Unije, treba shvatiti u smislu postupka koji ima za predmet valjanost odluka tijela trgovačkih društava u smislu te odredbe. U slučaju potvrdnog odgovora, nacionalni sud pita predstavlja li ta odredba, zajedno s odredbom članka 35. navedene uredbe, u situaciji kada postupak o glavnoj stvari nije pokrenut pred sudom koji je nadležan na temelju članka 22. točke 2., zapreku za priznanje odluke suda koji je naložio privremene i zaštitne mjere.
- 40 Što se tiče članka 22. točke 2. Uredbe br. 44/2001, Sud je već presudio da tu odredbu treba tumačiti na način da su u njezinom području primjene samo sporovi u kojima stranka osporava valjanost odluke tijela društva u pogledu primjene prava društava ili statutarnih odredbi koje se tiču djelovanja njegovih tijela (presuda *Hassett i Doherty*, C-372/07, EU:C:2008:534, t. 26.).
- 41 Kao što proizlazi iz odgovora na prvo pitanje, meritum predmeta u glavnom postupku odnosi se na zahtjev za naknadu štete zbog navodnih povreda prava tržišnog natjecanja Unije, a ne na valjanost, ništavost ili prestanak trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba ili valjanost odluka njihovih tijela u smislu članka 22. točke 2. navedene uredbe.
- 42 Stoga na prvi dio drugog i trećeg pitanja treba odgovoriti na način da članak 22. točku 2. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti tako da tužba poput one u glavnom postupku, kojom se zahtijeva naknada štete zbog navodnih povreda prava tržišnog natjecanja Unije, nije postupak koji ima za predmet valjanost odluka tijela trgovačkih društava u smislu te odredbe.
- 43 Imajući u vidu odgovor na prvi dio drugog i trećeg pitanja, nije potrebno odgovoriti na drugi dio tih pitanja u pogledu članka 35. stavka 1. navedene uredbe.

Četvrto pitanje

- 44 Četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 34. točku 1. Uredbe br. 44/2001 tumačiti na način da izostanak obrazloženja metode za utvrđivanje visine iznosâ na koje se odnose privremene i zaštitne mjere određene odlukom za koju se zahtijeva priznanje i izvršenje ili pak pozivanje na teške ekonomske posljedice predstavljaju okolnosti u kojima postoji povreda javnog poretka države članice priznanja zbog kojih je moguće u toj državi članici odbiti priznanje i izvršenje sudske odluke donesene u drugoj državi članici.
- 45 Najprije valja navesti da se, kao što proizlazi iz uvodnih izjava 16. i 17. Uredbe br. 44/2001, sustav priznanja i izvršenja predviđen tom uredbom zasniva na uzajamnom povjerenju u provođenju pravde unutar Unije. Takvo povjerenje zahtijeva da su sudske odluke izvršive u jednoj državi članici pravno priznate u drugoj državi članici, ali također i da postupak kojim se postiže izvršivost u potonjoj državi

bude učinkovit i brz. Takav postupak prema uvodnoj izjavi 17. te uredbe treba sadržavati posve formalnu provjeru dokumentacije koja je potrebna za davanje izvršnosti u državi članici u kojoj se traži priznanje (vidjeti u tom smislu presudu Prism Investments, C-139/10, EU:C:2011:653, t. 27. i 28.).

- 46 Nadalje, prema članku 34. točki 1. Uredbe br. 44/2001, sudska odluka se ne priznaje ako bi takvo priznanje bilo u očitoj suprotnosti s javnim poretkom u državi članici u kojoj se traži priznanje. Razlozi osporavanja na koje se može pozvati navedeni su u člancima 34. i 35. te uredbe. Taj popis, čije elemente treba usko tumačiti, taksativne je prirode (vidjeti u tom smislu presude Apostolides, EU:C:2009:271, t. 55. i navedenu sudsku praksu, kao i Prism Investments, EU:C:2011:653, t. 33.).
- 47 Konačno, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, iako države članice načelno ostaju, na temelju iznimke iz članka 34. točke 1. Uredbe br. 44/2001, slobodne odrediti sadržaj pojma javnog poretka sukladno vlastitom nacionalnom poimanju, granice tog pojma potpadaju pod tumačenje te uredbe. Stoga, premda zadaća Suda nije definiranje sadržaja pojma javnog poretka države članice, on ipak mora kontrolirati granice u okviru kojih sudac države članice može primijeniti taj pojam radi odbijanja priznanja sudske odluke iz druge države članice (vidjeti u tom smislu presude Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, t. 22. i 23., kao i Renault, C-38/98, EU:C:2000:225, t. 27. i 28.).
- 48 U tom smislu, zabranjujući preispitivanje merituma sudske odluke iz druge države članice, članak 36. i članak 45. stavak 2. Uredbe br. 44/2001 zabranjuju sucu države članice u kojoj se traži priznanje da odbije priznanje ili izvršenje te sudske odluke samo zbog postojanja različitosti između pravnog pravila primijenjenog od strane suda države podrijetla i onoga koje bi primijenio sudac države članice u kojoj se traži priznanje da je odlučivao u glavnoj stvari. Jednako tako, sudac države članice u kojoj se traži priznanje ne može kontrolirati točnost primjene prava ili činjenična utvrđenja koja je donio sud države podrijetla (vidjeti presudu Apostolides, EU:C:2009:271, t. 58. i navedenu sudsku praksu).
- 49 Pozivanje na javni poredak iz članka 34. točke 1. Uredbe br. 44/2001 moguće je samo u slučaju kada priznanje ili izvršenje sudske odluke donesene u drugoj državi članici predstavlja neprihvatljivu povredu pravnog poretka u državi članici u kojoj se traži priznanje jer bi ona zadirala u neko temeljno načelo. Da bi se osiguralo poštovanje zabrane preispitivanja merituma sudske odluke donesene u nekoj drugoj državi članici, povreda bi morala značiti očiglednu povredu pravnog pravila, za koje se u pravnom poretku države u kojoj se traži priznanje smatra da ima ključni značaj ili subjektivnog prava koje je priznato kao temeljno pravo u tom pravnom poretku (vidjeti presudu, EU:C:2009:271, t. 59. i navedenu sudsku praksu).
- 50 U predmetnom slučaju sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku pita, s jedne strane, koje su posljedice nepostojanja obrazloženja u pogledu metode određivanja visine iznosâ na koje se odnose privremene i zaštitne mjere određene sudskom odlukom čije se priznanje i izvršenje zahtijeva i, s druge strane, koje su posljedice koje proizlaze iz visine tih iznosa.
- 51 U prvom redu, što se tiče nedostatnosti obrazloženja, Sud je izrazio stajalište prema kojem poštovanje prava na pravičan postupak zahtijeva da sve sudske odluke budu obrazložene kako bi tuženiku omogućile razumijevanje razloga njezine osude i dale mogućnost ulaganja pravnog lijeka na djelotvoran i učinkovit način (presuda Trade Agency, C-619/10, EU:C:2012:531, t. 53. i navedena sudska praksa).
- 52 Valja utvrditi da se opseg dužnosti obrazlaganja može razlikovati ovisno o naravi predmetne sudske odluke, i mora se analizirati s obzirom na cjelokupan postupak i imajući u vidu sve važne činjenice, uzimajući u obzir postupovna jamstva koja se tiču te odluke, s ciljem provjere osiguravaju li navedena jamstva dotičnim osobama mogućnost da protiv takve odluke ulože pravni lijek na djelotvoran i učinkovit način (vidjeti u tom smislu presudu Trade Agency, EU:C:2012:531, t. 60. i navedenu sudsku praksu).

- 53 U predmetnom slučaju, iz svih podataka kojima Sud raspolaže proizlazi, s jedne strane, da elementi obrazloženja odluke ne nedostaju jer je moguće slijediti nit razmišljanja koja je dovela do određivanja visine predmetnih iznosa. S druge strane, dotične stranke imale su mogućnost uložiti pravni lijek protiv takve odluke, što su one i učinile.
- 54 Slijedom toga, glavna načela pravičnog postupka su očuvana pa stoga nema mjesta zaključku da je došlo do povrede javnog poretka.
- 55 U drugom redu, što se tiče posljedica koje proizlaze iz visine iznosâ na koje se odnose privremene i zaštitne mjere koje su određene odlukom čije se priznanje traži, valja naglasiti, kao što je navedeno u točki 49. ove presude, da pojam javnog poretka ima za cilj spriječiti očigledne povrede pravnog pravila koje se smatra ključnim u pravnom poretku države u kojoj se traži priznanje ili subjektivnog prava koje se u tom pravnom poretku smatra temeljnim pravom.
- 56 Kao što je nezavisna odvjetnica istaknula u točkama 84. i 85. svog mišljenja, pojam „javni poredak“ u smislu članka 34. točke 1. Uredbe br. 44/2001 ima za cilj zaštitu pravnih interesa koji se izražavaju pravnim pravilom, a ne čisto ekonomskih interesa. Isto vrijedi, kao što je navedeno u točki 37. ove presude, u slučaju kada je nositelj javne vlasti akter na tržištu, u ovom slučaju kao dioničar, i kada se izlaže snošenju određene štete.
- 57 Iz očitovanja podnesenih Sudu proizlazi, s jedne strane, da se o financijskim posljedicama povezanim s iznosom mogućeg gubitka već raspravljalo pred litavskim sudovima. S druge strane, kako naglašava Europska komisija, privremene i zaštitne mjere o kojima je riječ u glavnom postupku ne odnose se na isplatu određenog iznosa, već jedino na provođenje nadzora nad imovinom tuženikâ u glavnom postupku.
- 58 Stoga valja smatrati da obično pozivanje na teške ekonomske posljedice ne predstavlja povredu javnog poretka države članice u kojoj se traži priznanje u smislu članka 34. točke 1. Uredbe br. 44/2001.
- 59 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da članak 34. točku 1. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti tako da ni metode utvrđivanja visine iznosâ na koje se odnose privremene i zaštitne mjere, određene sudskom odlukom čije se priznanje i izvršenje zahtijeva, ako je moguće slijediti nit razmišljanja koja je dovela do određivanja visine navedenih iznosa, a postoje i korištena su pravna sredstva za osporavanje tih metoda izračuna, kao ni jednostavno pozivanje na teške ekonomske posljedice, ne predstavljaju okolnosti u kojima postoji povreda javnog poretka u državi članici u kojoj se traži priznanje zbog kojih je moguće u toj državi članici odbiti priznanje i izvršenje sudske odluke donesene u drugoj državi članici.

Troškovi

- 60 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 1. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da je tužba poput one u glavnom postupku, kojom se zahtijeva naknada štete zbog navodnih povreda prava tržišnog natjecanja Unije, obuhvaćena pojmom „građanska i trgovačka stvar“ u smislu te odredbe, zbog čega ulazi u područje primjene te uredbe.**

2. Članak 22. točku 2. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti na način da tužba poput one u glavnom postupku, kojom se zahtijeva naknada štete zbog navodnih povreda prava tržišnog natjecanja Unije, nije postupak koji ima za predmet valjanost odluka tijela trgovačkih društava u smislu te odredbe.
3. Članak 34. točku 1. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti tako da ni metode utvrđivanja iznosa na koje se odnose privremene i zaštitne mjere, određene sudskom odlukom čije se priznanje i izvršenje zahtijeva, ako je moguće slijediti nit razmišljanja koja je dovela do određivanja visine navedenih iznosa, a postoje i korištena su pravna sredstva za osporavanje tih metoda izračuna, kao ni jednostavno pozivanje na teške ekonomske posljedice, ne predstavljaju okolnosti u kojima postoji povreda javnog poretka u državi članici u kojoj se traži priznanje zbog kojih je moguće u toj državi članici odbiti priznanje i izvršenje sudske odluke donesene u drugoj državi članici.

Potpisi